

Mattilsynet
Pb 383
2381 Brumunddal
Epost: postmottak@mattilsynet.no

Vår dato 08.12.2017
Deres dato 19.06.2017
Vår referanse Trude H Nordli
Deres referanse Anne Synnøve Bøen

Høringssvar- Forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav

Innledning

Sjømat Norge er den ledende landsforeningen for sjømatbransjen med over 500 medlemsbedrifter og har medlemsbedrifter innen fiskeindustri, havbruk, fôrproduksjon, biomarin industri, teknologi og service. Sjømat Norge ivaretar herunder interessene til settefiskprodusenter/landbasert produksjon av smolt og storsmolt. Gjødsel fra settefiskproduksjon blir i dag kategorisert som slam. Inntil nå har bruken av slam fra settefisk vært begrenset, men med krav til rensing fra større anlegg, kombinert med at en stadig større del av produksjonen vil foregå på land, vil volumene fra landbasert produksjon øke betydelig i årene fremover. I 2017 vil det bli brukt ca 45000 tonn fôr til settefiskfasen. Det er da ikke tatt høyde for alt det fôret som i dag defineres inn i matfiskledet, men som i større og større grad vil bli brukt til å produsere fisken i landanlegg pga tendens til økt størrelse før utsett i sjøen. Da deler av gjødselvarerforskriften på omsetning og bruk av avløpsslambaserte produkter nå er på høring har vi noen kommentarer til denne.

Definisjon av slam fra settefiskanlegg

Slam fra settefiskproduksjon inneholder i første rekke feces og fiskefôr. Medisinbruken er svært begrenset og antibiotika brukes knapt. Ut over det brukes bedøvelsesmiddel og evt formalin til parasittbehandling. Kjemikalier til vask og desinfeksjon vil i svært liten grad være å finne i slam som blir filtrert ut.

Landbaserte fiskeanlegg har egne systemer for tradisjonelt avløpsvann, og dette blandes ikke med vann fra karene med fisk. I RAS-anlegg (Recirculation Aquaculture System) er det rensing av driftsvannet, men ikke rensing av avløpsvannet.

Slam fra settefisk er derfor ikke sammenlignbart med avløpsslam, og hører heller ikke hjemme i kategorien *avløpsslambasert gjødsel*. At denne type masse filtrert ut fra produksjonsvannet er noe annet fremgår også av at det ikke faller inn under definisjonen av slam i direktiv 86/278, omfattes ikke av avfallsdirektivet 2008/98 eller forordningen om animalske biprodukter (forordning 1069/2009).

Massen fra settefiskfiskeanleggene er våt, (10-15% TS i feces, Nofima rapport 18/2017) men kan innholdsmessig sammenlignes med husdyrgjødsel når det gjelder stofflig innhold. Analyser av slam fra tre settefiskanlegg gjennom et helt år (NOFIMA rapport 33/2016) viser at slammet har et høyt innhold av organiske energikilder, nitrogen, mineraler og fosfor, som gjør at det kan nyttiggjøres både som plantenæringsstoff og som substrat for biogassproduksjon. Slammet inneholder en relativt stor andel langkjedede fettsyrer.

Forslag fra Mattilsynet om ny kategori kalt «avløpsslambasert gjødsel»

Sjømat Norge antar at Mattilsynet ønsker at gjødsel fra settefisk skal inn i denne nye kategoriseringen. Kriterier for denne varegruppen er at de skal brukes på produkter som

er utviklet for å dekke plantenes årlige behov for gjødsel, og være et alternativ til mineralgjødsel.

Sjømat Norge er usikker på hva som menes med kravet om at produktet skal være i fast form, og at flytende produkt dermed ikke kan inngå i denne nye kategoriseringen. I annex 1 til forslaget til ny forordning (EC) om CE merking av gjødselprodukter skiller man mellom fast (mer enn 40 % tørrstoff) og flytende (mindre enn 40 % tørrstoff). Dette må avklares før fastsettelse av endringsforskriften.

I høringsbrevet er det angitt følgende: "*Det er også tatt med et kriterium om at avløpsslammet som inngår i produktene skal være behandlet med metoder der temperaturen i hygieniseringstrinnet er minst 55°C. Formålet er ikke å angi en standard behandlingstemperatur, men å ekskludere behandlingsmetoder der man har manglende kunnskapsgrunnlag for å vurdere om de gir tilstrekkelig hygienisering i forhold til planteskadegjørere*", og følgende er foreslått som siste punkt i ny § 12a: "*d) De er behandlet med metoder der temperaturen er minst 55°C i hygieniseringsperioden.*" Vi viser til kommentarene over angående særegenheten ved slam fra settefiskanlegg og vil understreke at det der ikke vil være forekomst av planteskadegjøre slik at dette energikrevende kravet må anses som unødvendig og er således slett ikke et proporsjonalt tiltak.

Sjømat Norge synes det er positivt at krav om nedmolding og melding til kommunen ikke skal gjelde for denne produktgruppen.

§10 Kvalitetskrav

Sjømat Norge er opptatt av at det blir satt rette grenseverdier i forhold til tungmetall. Grensene for Cd og Zn er under vurdering da de kan være satt for lave i forhold til reell risiko. Info fra NGU (pers med) viser at innholdet av Cd i mineraljord og organisk jord i Norge generelt er mye lavere enn lenger sør i Europa. Det blir også vist til at de lokale variasjonene av Cd kan være store og at det er lite data tilgjengelig på landbruksjord i Norge. Det er behov for mere kunnskap om faktisk innhold av både Zn og Cd i landbruksjord i Norge.

§11 Registrering

Sjømat Norge er positiv til at produktene registreres med en varedeklarasjon for å sikre en optimal bruk av gjødselprodukt fra settefiskanlegg. Produktet skal heller ikke utgjøre en risiko for overføring av sykdommer.

§13 og 14 Krav til merking og innhold

Krav til merking må stå i forhold til mengde og hvor produktet skal bli brukt. Det blir vist til merking i henhold til NS 2890. Hvis produktet f.eks går til en lokal bonde, lastes på bil og kjøres direkte, bør det lempes på omfattende merkekrav, da dette vil begrense anvendelsen av produktet og være lite hensiktsmessig.

§27. Kvalitetsklasser og bruksområder

I forhold til tungmetaller har fiskefôr noe høyt innhold av Cd og Zn. I NOFIMA-rapport 33/2016 kom innholdet av Cd fra slam og GE-pulver i kvalitetsklasse 0 og 1, mens

innholdet av Zn kom inn under klasse I eller II i gjødsselforskriften. Rapporten konkluderer videre med at innholdet av organiske miljøgifter i slamprøvene ikke utgjør noen risiko ved bruk av fiskeslam som gjødsel.

Gjødsel fra settefiskproduksjon blir i dag kjørt ut til lokale bønder, inngår som råstoff i ulike gjødselblandinger (kumøkk og hestemøkk), inngår i biogassproduksjon og sementproduksjon. Produktene blir levert med ulikt TS-innhold avhengig av bruk. Det er viktig at det legges til rette for en bredest mulig bruk av gjødsel fra settefiskproduksjon

§31 Dispensasjon

I forhold til bruk av ulike råvarer inn i et gjødselprodukt er det viktig at innholdet i totalproduktet, og ikke enkelråvarer som inngår, setter standarden for hvilken gjødselklasse produktet får. Dette bør være regelen for alle gjødselprodukt når innholdet er dokumentert slik at det ikke må gis dispensasjon i hvert tilfelle hvor enkelte råvarer er i en høyere gjødselklasse.

Fremtidig bruk

Sjømatnæringa ønsker at gjødsel fra settefisk skal bli en viktig ressurs i en sirkulær bioøkonomi, og ikke være et avfallsproblem, som noen opplever at det er i dag når det ikke er mulig å få til avtaler om levering i nærområdet. Dette er viktig siden volumene vil øke i årene fremover. Mange har blant annet høye transportkotsnader forbundet med å få levert sine produkter.

Sjømat Norge ber Mattilsynet om å ha eksplisitte bestemmelser (eget kap) for settefiskslam, og hvordan dette skal håndteres i stedet for å definerer dette inn som avløpsslambasert gjødsel.

Vennlig hilsen

Trude H. Nordli
Fagsjef miljø og helse,
Sjømat Norge